

"Se on niin vaikaa se tekemisissä olo ja kommunikointi ku eletään niin eri maailmoissa" –
YHTEISESTÄ KOULUPÄIVÄSTÄ SELVIYTYMINEN

JOPO-VERKOSTOSTA
 VOIMAA –koulutuspäivät
 Holiday Club Saimaa 12.10.2017

"Niille opettajille voit kyllä sanoa terveisiä sieltä, minne ei aurinko paista!"

**hymyilee hetken* "Tarkotan siis tietenki vankilasta."*

VANKILA-AIKA
 JA NUORTEN
 VANKIEN
 KERTOMUKSET
 ELÄMÄSTÄÄN

SAIRAAALA-
 OPETUKSEN
 ARKI ja
 TUTKIMUS

TUTKIMUKSET
 KOULUSTA,
 OPETTAJISTA JA
 OPETTAJUUDESTA

SYRJÄYTYMINEN

- monimuotoinen yhteiskunnallinen ilmiö; prosessi, jossa yksilöä yhteiskuntaan liittävät sidokset löystyvät
- suhdekäsite; syrjäytyminen on aina syrjäytymistä jostakin
- yleinen tapa on nähdä syrjäytyminen hyvinvoinnin vastakohtana, sen eriasteisena puutostilana
- näkökulma erilaisten sosiaalisten ongelmien tarkastelussa
- voidaan erottaa viisi ulottuvuutta: koulutuksellinen, työmarkkinallinen, sosiaalinen, vallankäytöllinen ja normatiivinen
- lapset ja nuoret → normaalina pidettävästä kasvusta ja kehityksestä syrjäytymistä

1

SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVA NUORI

- lasten ja nuorten hyvinvointi vs. pahoinvointi → polarisaatio
- määrä vaihtelee eri arvioiden mukaan n. 14 000:sta jopa 100 000:een
- Pekka Myrskylän (2011) ”*Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret*” –selvityksen mukaan syrjäytyneitä 15–29 -vuotiaita on noin 50 000, joista täysin tilastojen ulkopuolella elää n. 30 000
- lastensuojelutilastot perheiden elinolojen kuvaajina
- jo lapsuusaikana on havaittavissa myöhempiä ongelmia vahvasti ennakoivia tekijöitä
 - esim. käytöshäiriöt 8-vuotiaana voivat ennakoida päihteiden ongelmakäyttöä, antisosiaalista käyttäytymistä ja varhaisaikuisuuden mielenterveyshäiriöitä
- myös ongelmien pysyvyydestä on tutkimuksellista näyttöä

2

KOULUPUDOKAS (*school drop-out*)

- yhteiskuntaan integroituminen tapahtuu keskeisesti koulun avulla; koulutuksen ulkopuolelle jääminen johtaa helpommin syrjään myös muilta elämän osa-alueilta
- tiukka tulkinta: nuoret, jotka jäävät ilman peruskoulun päättötodistusta; laajempi tulkinta: myös nuoret, jotka eivät aloita toisen asteen koulutuksessa tai keskeyttävät toisen asteen opinnot
- nivelvaiheet kriittisimpiä vaiheita koulusta putoamiselle
- vuoden 2013 alussa voimaan astunut yhteiskuntatakuuseen kuuluva koulutustakuu takaa jokaiselle peruskoulunsa päättävälle nuorelle mahdollisuuden jatkaa opintojaan lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai ”muulla tavoin”
- seuraavan dian tilastoon:

1) Oppivelvollisuutensa kokonaan laiminlyöneiksi katsotaan sellaiset oppivelvollisuusikäiset, jotka eivät lukuvuoden aikana ja lukuvuodesta 2010/2011 lähtien kevätlukukauden aikana iankaan osallistuneet peruskouluopetukseen. Tiedot lukuvuodesta 2010/2011 alkaen eivät ole täysin verrannollisia aiempiin vuosiin. Oppivelvollisuutensa laiminlyöneitä voi olla kaikilla luokka-asteilla.

2) Ilman peruskoulun päättötodistusta eronneet ovat oppivelvollisuusiän ohittaneita, jotka eivät ole oppivelvollisuutensa aikana suorittaneet peruskoulun koko oppimäärää.

3

Litetaulukko 2. Peruskoulun koulupudokkaat lukuvuosina 1999/2000–2015/2016

Lukuvuosi	Oppivelvollisuutensa kokonaan laiminlyöneet ¹⁾	Ilman peruskoulun päättötodistusta eronneet ²⁾	Yhteensä Kevätlukukauden lopun 9.-luokkalaisten määrään verrattuna, %	Kevätlukukauden 9.-luokkalaisten määrä
1999/2000	90	193	0,29	66 821
2000/2001	69	210	0,33	64 512
2001/2002	63	191	0,31	62 095
2002/2003	79	161	0,26	61 419
2003/2004	67	178	0,28	64 456
2004/2005	70	218	0,34	64 350
2005/2006	60	178	0,27	66 473
2006/2007	55	152	0,23	66 230
2007/2008	47	115	0,17	67 388
2008/2009	39	150	0,23	65 687
2009/2010	41	152	0,23	65 560
2010/2011	95	180	0,28	64 125
2011/2012	86	212	0,34	61 778
2012/2013	85	202	0,33	60 323
2013/2014	78	269	0,46	58 554
2014/2015	71	301	0,51	58 919
2015/2016	94	315	0,54	58 707

- yksittäisiä *syitä* koulusta putoamiselle ei ole; koulupudokkailla on samoja piirteitä kuin heillä, joista ei tule koulupudokkaita
- *riskitekijöitä* on mahdollista nimetä, mutta niiden ennustearvoa yksittäisten muuttujien osalta pidetään heikkona
- tyypillistä moniongelmaisuus; kasvuympäristö on monella tavoin merkityksellinen
- taloudellinen niukkuus voi toimia sosiaalisen yhteisön ulkopuolelle jäämisen yhtenä vaikuttimena (vrt. kaupallistuneet harrastukset)
- heikko koulumenestys ennustaa koulutuksen ulkopuolelle putoamista
- lasten, joilla on todettu käyttäytymiseen liittyviä vaikeuksia, on todettu putoavan helpommin koulusta
- vaikeudet ovat usein nähtävissä jo varhaisessa vaiheessa
- ekologinen viitekehys: koulun keskeyttämissä syntyy, kun koulun oppilaisiin kohdistamat vaatimukset ja oppilaiden edellytykset eivät kohtaa – kyseessä ei yksilötason ongelma, vaan laajempi systeeminen ongelma

5

- koulutuksen *sosiaalinen periytyvyys* todettu; vanhempien koulutustaso heijastuu lapsen koulutustasoon
- nykyisenlainen koulutusjärjestelmämme mahdollistaa myös *sosiaalisen liikkuvuuden*
- maamme koulupudokastilanne kansainvälisesti vertaillen parempi kuin monissa muissa EU-maissa
- Yhdysvalloissa koulun keskeyttäminen on ollut pitkään hälyttävän suuri ongelma (lisänä rotujen väliset erot, myös alueelliset erot huomattavan suuria)
- koulunsa keskeyttäneillä nuorilla on koulutukseen kiinnittyneitä nuoria huomattavasti suurempi riski syyllistyä laittomuuksiin, syrjäytyä yhteiskunnasta ja joutua vankilaan

6

Poimintoja Rikosseuraamuslaitoksen tilastoista v. 2008–2016

- Vuonna 2015 vankien **päivittäinen keskilukumäärä** oli 3 068, mikä on 19 % vähemmän kuin kymmenen vuotta sitten.
- **Naisvankeja** oli vuonna 2015 päivittäin keskimäärin 231.
- Vankien **keski-ikä** vuonna 2012 oli 36 vuotta. Naisvangit olivat noin vuoden miesvankeja vanhempia.
- **Nuorten vankien** osuus on laskenut lähes puoleen viimeisten kymmenen vuoden aikana. Alle 21-vuotiaita on maamme vankiloissa päivittäin keskimäärin 81.
- Vangeista n. 8 % osallistui **koulutukseen** ja n. 10 % **kuntouttavaan toimintaan**.
- **Ulkomaalaisten vankien** osuus on ollut noususuuntainen. Vuonna 2015 ulkomaalaisia oli n. 16 % (477) kaikista vangeista. Kaikkiaan eri kansalaisuuksia oli 61.
- **Avolaitosvankien** määrä on kasvanut tavoitellusti (painopistettä on pyritty siirtämään suljetuista vankiloista avolaitoksiin).
- **Elinkautisvankeja** oli vuoden 2016 alussa 202. Elinkautisten rangaistusten pituus on ollut keskimäärin 14 vuotta.
- **Tutkintavankien** määrä on kasvanut ja on vuonna 2012 suurin 30 vuoteen. Keski-vankiluku vankeus- ja sakkovankien ryhmissä on vastaavasti laskenut.
- **Väkivaltarikosten**, etenkin pahoinpitelyrikosten osuus on noussut tasaisesti. Yli 40 % vuoden 2010 vangeista suoritti tuomiotaan väkivaltarikoksesta.
- **Omaisuusrikosten** määrä oli vähentynyt viiden vuoden seurantajaksolla (2005–2010).

(www.rikosseuraamus.fi) ⁷

NUORISORIKOLLISUUS

- tarkoitetaan 15–21-vuotiaiden lainvastaisia tekoja
- keskeisiä ikärajoja ovat 15, 18 ja 21 vuotta
- **nuori rikoksentekijä** on henkilö, joka tehdessään rangaistavan teon on ollut 15, mutta ei 21 vuotta täyttänyt
- 15–17 -vuotiaista käytetään erikseen nimikettä **nuoret henkilöt**, ja heitä koskee joukko seuraamuksen valintaa koskevia lievennyksiä
- tyypillisiä piirteitä
 - ns. **rikoskierre**: sama nuori syyllistyy tiheästi ja toistuvasti seuraamuksiltaan suhteellisen lieviin rikoksiin
 - ns. **jengirikollisuus**: useampia nuoria syytteessä samasta rikoksesta tai rikosketjusta
 - ryhmäkäyttäytyminen sitä todennäköisempää, mitä nuoremmista rikoksentekijöistä on kyse
- nuoruus on ikäryhmien kokoon suhteutettuna aktiivisinta rikoksenteon aikaa, suurin rikospiikki n. 18 ikävuoden tienoilla
- yleisimpiä nuorten tekemiä rikoksia ovat näpistykset ja vahingonteot; rikokset liittyvät tyypillisimmin vapaa-ajanviettoon, alkoholiin ja ikärajoja koskeviin säännöksiin

Suomalaisen nuorisorikosoikeuden perusteet

Nuoren tekemä rikos voi johtaa ankaruusjärjestyksessä seuraaviin rangaistuksiin:

Poliisin ja syyttäjien määräämät seuraamukset

1. poliisin huomautus
2. seuraamusluonteinen syyttämättä jättäminen (syyllisyys rikokseen vahvistetaan)
3. rikesakko (kiinteämääräinen varallisuusrangaistus)
4. rangaistusmääräyssakko (suuruus riippuu rikoksesta ja tuloista)

Tuomioistuinrangaistukset

5. seuraamusluonteinen tuomitsematta jättäminen (syyllisyys rikokseen vahvistetaan)
6. tuomioistuinsakko (suuruus riippuu rikoksesta ja tuloista)
7. ehdollinen vankeus (harkinnanvaraisesti käytettäviä oheisseuraamuksia ovat oheissakko, yhdyskuntapalvelu ja valvonta)
8. nuorisorangaistus (intensiivinen avoseuraamus: tapaamisia kaksi kertaa viikossa)
9. yhdyskuntapalvelu (työntekoa sisältävä avoseuraamus, joka tuomitaan vankilan sijasta ja joka voidaan rikkomuksen vuoksi muuntaa vankeudeksi)
10. vankilarangaistus

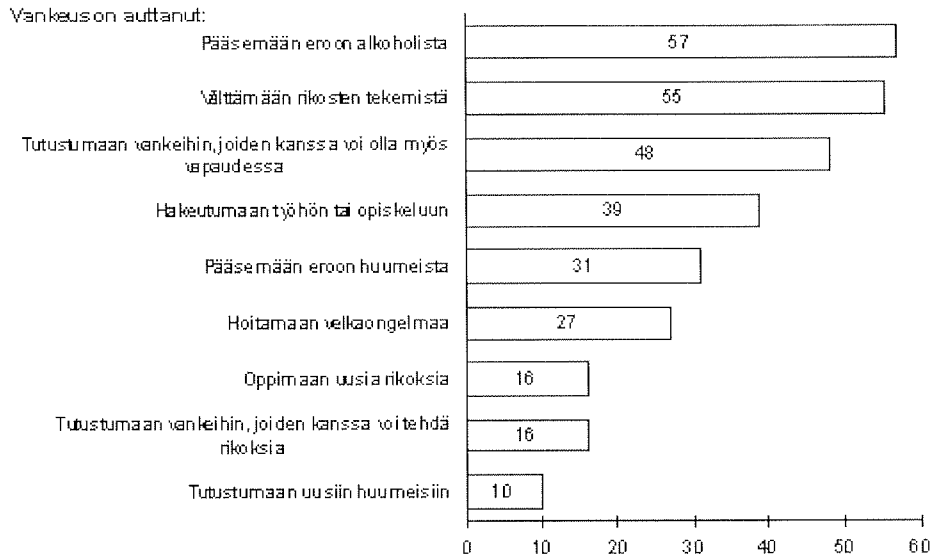
(Honkatukia & Kivivuori 2006, 282–283)

9

Nuorisovanki

- rikosoikeudellinen termi
- vankilaoikeus voi määrätä nuoren nuorisovangiksi, jos
 - hän on tehnyt rangaistavan tekonsa alle 21-vuotiaana
 - hänen yhteenlaskettu vankeusaikansa on vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta
- rangaistus on toimeenpantava ennen kuin nuori täyttää 23 vuotta
- nuorisovangit voivat päästä ehdolliseen vankeuteen suorittuaan 1/3 kokonaisrangaistuksestaan
- suurin osa nuorisovangeista viipyy vankilassa alle vuoden
- tilastojen mukaan n. 90 % heistä palaa viiden vuoden sisällä takaisin vankilaan; samana aikana kaikista vangeista palaa n. 60 %

Vankeuden kuntouttavasta vaikutuksesta:

Lyhytaikaisvankien (n=351) arviot nykyisen vankeutensa vaikutuksista vapautumisen jälkeiseen elämään (Kivivuori & Linderborg 2009).

11

Waltzer, K. 2017. Rikoksen uusijan elämänselitys: hyvinvoinnin ja syrjäytymisen polut.

➔ Rikoskierteestä irtaudutaan parhaiten pitkäkestoisten ihmissuhteiden avulla

Väitös erityispedagogiikan alalta

Väittäjä Katriina Waltzer

Aika ja paikka: 13.10.2017
Klo 12, sali E100, Educa-rakennus, Joensuun kampus

<https://www.uef.fi/-/rikoskierteesta-irtaudutaan-parhaiten-pitkakestoisten-ihmissuhteiden-avulla>

Subjektiiivista hyvinvointia voidaan tavoitella ajasta ja paikasta riippumatta. Subjektiiivinen hyvinvointi, joka käsitteenä lähestyy onnellisuutta, on ihmisen toiminnan universaali tavoite. Katriina Waltzerin Itä-Suomen yliopistossa tarkastettavassa väitöskirjatutkimuksessa tarkastelun kohteena oli rikoksen uusijoiden subjektiiivisen hyvinvoinnin rakentuminen eri elämäntilanteilla.

Waltzer haastatteli tutkimusta varten 14 miestä, joiden elämään kuuluu tai on kuulunut rikosten tekemistä ja vankilatuomioita. Subjektiiivisen hyvinvoinnin rakentumisen perusteella parhaiten rikoskierteestä näyttävät irtautuvan ne, jotka ovat onnistuneet säilyttämään pitkäkestoisia merkityksellisiä ihmissuhteita. Vaikeinta irrottautuminen taas oli niille, jotka ovat katkeroituneet epäoikeudenmukaiseksi kokemistaan elämäntapahtumista. Jotkut lapsuuden ja nuoruuden aikaiset tapahtumat ja niiden taustat oli kuitenkin ymmärretty myöhemmin, mikä on koettu omaa hyvinvointia parantavaksi tekijäksi.

Rikoskierteestä irtautuneilla enemmän positiivisia tunnekokemuksia

Tutkittava joukko oli päihde- ja rikoskäyttäytymisensä vuoksi vaarassa syrjäytyä koulutuksesta ja työelämästä. Lisäksi heillä oli vaikeuksia pitää yllä pitkäaikaisia ihmissuhteita, joten olosuhteet hyvinvoinnin kokemiselle voivat olla haastavia.

Tutkimuksessa tarkasteltiin kohdehenkilöiden kokemia elämäntilanteita ja vaiheesta toiseen johtaneita siirtymiä. Eri elämäntilanteiden sisällä tarkasteltiin kohdejoukon subjektiiivisen hyvinvoinnin rakentumista, mutta myös tutkittavien kokemia subjektiiivisen hyvinvoinnin puutteita.

Tutkimuksen tulosten mukaan tutkittavien elämänselitys sisälsi runsaasti siirtymiä, joita pidettiin vaikeina ja jopa epäoikeudenmukaisina, eikä niiden taustoja ja perusteita ole ymmärretty. Tällaisia negatiivisiksi koettuja muutoksia olivat tyypillisesti siirtymiset yleisopetuksesta erityisopetukseen tai kotoa kodin ulkopuoliseen sijoituspaikkaan.

12

Koski, L. ja Miettinen, K. 2007. Vangit koulutuksessa. Selvitys vankien koulutukseen osallistumisesta, oppimisvalmiuksista ja –strategioista sekä opetuksen laadusta. (PDF)

- kyselytutkimus, 2 269 vastaajaa
- noin 6 prosenttia (n=143) vastaajista on kokonaan ilman koulutusta tai heillä on peruskoulu kesken
- lukion tai lukio-opintoja on suorittanut 11 % vastaajista ja ylioppilastutkinnon 5 %
- luku- ja kirjoitusvaikeuksia on selvityksen mukaan runsaalla 20 prosentilla vastanneista vangeista; vain noin joka neljäs oppimisvaikeuksia on testattu
- noin puolella vastanneista on positiivinen kuva itsestään oppijana ja vain noin joka kymmenes kokee selvästi olevansa huono oppija

13

Kyngäs, M. 2000. Vankeus miehen elämäkulussa. Tutkimus nuorena rikoksentekijänä vankilaan tuomittujen miesten lapsuudesta, vankeusajasta ja vankeuden jälkeisestä elämästä.

- miesten elämäkulut sellaisina kuin haastateltavat ne itse näkevät
- miesten kokemukset yhdenmukaistuvat yläasteikäisinä hyvin erilaisista perhetaustoista huolimatta
- yläasteelle tultaessa luvattomat poissaolot koulusta lisääntyivät, aika kului kaveriporukassa kuljeksien, päihteitä käyttäen ja rikoksia tehden
- vankila ei useinkaan ollut ensimmäinen laitos, johon nuori rikoksentekijä joutui
- kolme tyyppiä vankeuden jälkeisessä elämässä:
 - selviytyjät,
 - riskinottajat ja
 - pudonneet

14

Kivivuori, J. & Linderborg, H. 2009. Lyhytaikaisvanki. (PDF)

- kuvataan taustoja, elinoloja, elämänkulkua, rikollisuutta, vankeuskokemuksia sekä sitä, millaisiksi he arvioivat mahdollisuutensa irtautua rikosuralta
- perustuu korkeintaan kahdeksan kuukauden vankeustuomiota suorittaville vangeille vuonna 2008 tehtyyn kyselyyn ja laadullisiin haastatteluihin
- huono-osaisuus kasaantuu; vankien huono-osaisuus on alkanut jo varhain elämänkulussa
 - tulevat keskimääräistä useammin hajonneista perheistä ja kokevat saaneensa vanhemmiltaan vähemmän tukea ja rohkaisua kuin vertailuryhmän miehet
 - vankien keskinäisessä vertailussa **huono-osaisimman ryhmän muodostavat lapsuudessa ja nuoruudessa rikosuransa aloittaneet nuoret vangit**
- viihtyneet koulussa keskimäärin huonommin kuin vertailuryhmän miehet
 - **koulumenestys** heikompaa ja luokalle joskus jääneitä selvästi enemmän samoin kuin erityisopetusta saaneita
 - **koulutustaso** alhainen: 63 prosentilla vangeista ylin koulutus oli peruskoulu tai sitä vastaava taso (vastaava osuus vertailuryhmässä 11 %).

15

Timonen, H. 2009. Omin sanoin. Elämän ja muutoksen tarinat vankilasta vapauteen. (PDF)

- narratiivinen tutkimus, jossa kuvataan lyhyesti myös kouluaikaa
- seitsemän moninkertaisesti väkivaltarikoksista tuomitun miehen elämäntarina; kaikki osallistuivat väkivaltarikollisille tarkoitettuun kuntoutusohjelmaan
- tutkimuksen tarkoituksena kuvata ja ymmärtää tuomittujen elämäntapaa ja siinä tapahtuvia muutoksia koko yksilön kuluneen elämän aikana
- kotitaustat repaleisia, turvattomuuden kokemuksia, päihteiden ja väkivallan täyttämiä lapsuuksia, kohtalokkaita tapahtumia, laitoslapsuutta, ajoittain myös ns. tavallista lapsuutta
- **koulussa kiusattuja ja kiusaajia, vaikeuksia oppimisessa, pienryhmäsiirtoja ”tarkkikselle” sekä koulukotimuistoja**
- ei kovin tarkkoja muistikuvia opettajista, mutta yleisesti ottaen **paljon negatiivista ja hyvin vähän positiivista huomiota**; tuo vähäinenkin positiivinen huomio on jäänyt eliniäksi mieleen ja sillä on ollut kannustava vaikutus

16

Joukamaa, M. ja työryhmä 2010. Rikosseuraamusasiakkaiden terveys, työkyky ja hoidontarve. (PDF)

- 309 miesvankia, 101 naisvankia, 100 sakkovankia, 100 elinkautisvankia ja 101 yhdyskuntaseuraamusrangaistusta suorittavaa.
- Noin 90 prosentille vangeista voidaan asettaa jokin psykiatrinen diagnoosi.
 - Yleisin sairaus on **päihderiippuvuus** (esiintyvyys 9/10).
 - Lähes joka toisella vangilla todetaan päihderiippuvuuden lisäksi persoonallisuushäiriö, ahdistuneisuutta, masennusta tai muu psyykinen ongelma.
- Kolmanneksella suomalaisista pitkäaikaisvangeista näyttäisi olevan **ADHD-tausta**.
- **Joka toisen vangin luku- ja kirjoitustaito todetaan heikoiksi. Vaikea luku- ja kirjoittamishäiriö on joka kolmannella vangilla.**
- Naisvangit sairaampia kuin miesvangit. Traumaattiset kokemukset olivat selvästi ja yleisempiä kuin muiden ryhmien tutkituilla.
- Naisista noin 55 prosentilla ei ollut mitään ammatillista koulutusta. Miesvangeilla vastaava luku oli 36 prosenttia.
- Vakava masennus todettiin tutkimuksessa noin kolmanneksella naisvangeista. Heillä todettiin lisäksi paniikkihäiriöitä, pelko-oireisia häiriöitä ja traumaperäisiä stressihäiriöitä sekä ahdistuneisuutta miehiä enemmän.

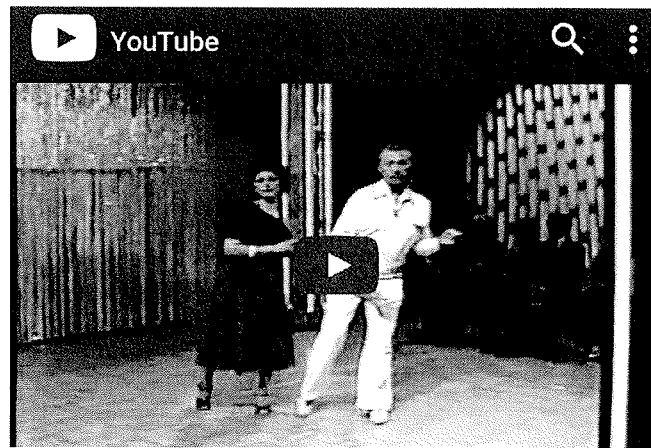
17

Muita suomalaisia tutkimuksia ja kartoituksia vangeista:

- Rytönen, M. 2013. Kehityskulkuja ja väliintuloja. Ekologinen näkökulma vakavan väkivallanteon tehneiden nuorten sosioemotionaalisen terveyden kehitykseen. (PDF)
- Gullman, M., Sunimento, K. & Poutala, P. 2011. Oppimisvaikeuksista vapaaksi –hankkeen loppuraportti. (PDF)
- Elonheimo, H. 2010. Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu. (PDF)
- Iivari, J. 1996, Osattomuudesta rangaistavaksi. Nuorista rikoksentekeijöistä nuoruuden alakulttuuriteorian valossa.
- Lindfors, S. 1996. SEVERI. Seikkailu, verkostot ja rikokset. Nuorten rikoksentekeijöiden elämänhallintaa parantavan SEVERI-projektin toimintatutkimus.
- Kääriäinen, J. 1994. Seikkailijasta pummiksi. Tutkimus rikosurasta ja sosiaalisesta kontrollista.
- Järvinen, S. 1992. Pilveä, puntteja ja päiväunia.
- Autio, S. & Hautamäki, T. 1991. Opiskelijana vankilassa. Peruskoulu- ja lukio-opintoja suorittavien vankien opiskelukokemuksia.
- Karvonen, M. & Mohell, U. 1990. Vankien koulutus- ja työtausta.

18

Joskus
on hyvä
vain...
Ja kotona
lisää!

Finnish Disco With Åke Blomqvist

Mide1976 · 462 124 näyttökertaa

👍 761 💬 35

© Tanja Äärelä: JOPO-VERKOSTOSTA VOIMAA -koulutuspäivät /Holiday Club Saimaa 10.10.2017

19

JULKAISTUT TUTKIMUKSENI

- Määttä, K., Äärelä, T. & Uusiautti, S. 2017. What happens to special education: will inclusion be the solution? *Asian Journal of Education and e-Learning*.
- Äärelä T., Määttä, K. & Uusiautti S. 2016. The challenges of parent-teacher collaboration in the light of hospital school pedagogy. *Early Child Development and Care*, (vol.), 1–14.
- Äärelä, T., Määttä, K. & Uusiautti, S. 2016. Ten Encounters between Students and a Special Education Teacher at a Finnish Hospital School – Outlining Hospital School Pedagogy. *Global Journal of Human Social Science*, 16(4), 8–20.
- Äärelä, T., Määttä, K., & Uusiautti, S. 2016. Caring teachers' ten dos. "For the teacher, they might be just small things, but for the student, they mean the world." *International Forum of Teaching and Studies*, 12(1), 10–20.
- Äärelä, T., Määttä, K. & Uusiautti, S. 2015. "When you feel that your teacher cares, you cuss less at her". Young prisoners thinking back at their teachers. *Education Science and Psychology* 3 (35), 77–89.
- Veijola, T., Määttä, K., Uusiautti, S., & Äärelä, T. 2015. Aids for Dyslexia are Important Supporters of Life and Learning – Experiences of Finnish People with Dyslexia. *Journal of Studies in Education*, 5(4), 278–294.
- Äärelä, T. 2014. Välittävän opettajan 10 teesiä. Teoksessa K. Määttä & S. Uusiautti (toim.) *Voimaa välittävästä tutkimuksesta*. Kasvatusalan konferenssi 6.–7.10.2014. Rovaniemi: Lapin yliopisto, 21–30.
- Äärelä, T., Määttä, K. & Uusiautti, S. 2014. Young prisoners' experiences of the positive factors of small group teaching during their basic education – Toward the Pedagogy of Preventing Social Exclusion. *Journal of Studies in Education* 4 (4), 45–67.
- Äärelä, T., Uusiautti, S. & Määttä, K. 2014. "The teacher should not just boss around all the time". Good teacherhood in the light of young prisoners' experiences. *Problems of Education in the 21st Century* 60 (60), 10–22.
- Äärelä, T. 2013. Äärelä, T. (2014). The teacher's look means the world - A study on young prisoners school-time experiences. *Early Child Development and Care*.
- Äärelä, T. 2012. "Aika paljollon vaikuttaa minkälainen ilme opettajalla on naamalla" – Nuoret vangit kertovat peruskouluajoistaan. Väitöskirja. Rovaniemi: Lapland University Press.